

Ondernemen vanuit de Wajong

Door Karin van den Bosch /

Fotografie Karin: Roland de Bruijn, Adobe Stock

Karin van den Bosch werkt als ZZP'er vanuit een Wajong uitkering.

'Het is voortdurend zoeken naar balans tussen wat ik wil, kan en langdurig kan'

Ondernemen met autisme.

Een combinatie waar niet iedereen meteen aan denkt. Toch zijn in de praktijk mensen met autisme actief als ZZP'er (Zelfstandige Zonder Personeel) en/of als ondernemer. Het is ook mogelijk om te werken als zelfstandige vanuit een uitkering, zoals een Wajonguitkering. Karin van den Bosch, de auteur van dit artikel, is zo'n zelfstandige.

Ik heb zelf autisme en ben als ZZP'er onder meer actief op autismegebied. Als tekstschrijver, webredacteur en onderzoeker combineer ik mijn ervaringsdeskundigheid met kennis en ervaring vanuit mijn opleidingen en werkervaring. Ik schrijf al jarenlang voor Autisme Magazine; mijn eerste bijdrage dateert van april 2002, toen nog vanuit mijn vrijwilligerswerk voor PAS.

Autismeplus

Ik ben dus een ZZP'er met autisme. Of, preciezer, met *autismeplus*: autisme plus allerlei comorbiditeit. De term *autismeplus* kwam ik tegen in het boek *Autistisch gelukkig* van Sam Peeters, beter bekend als blogger onder de naam Tistje. Ik leen de term graag, want eigenlijk doet mezelf benoemen als iemand met autisme geen recht aan de veelzijdigheid van mij als persoon, en zeker niet aan de diversiteit van klachten en/of diagnoses waar ik mee te maken heb in steeds wisselende samenstelling en steeds wisselend in ernst. Zo heb ik regelmatig last van depressie, angst of paniek, en kenmerken die bij persoonlijkheidsproblematiek of borderline passen. Ook stressklachten en regelmatige hoofdpijn zijn me niet vreemd. Natuurlijk heb ik ook kwaliteiten, zoals oog voor detail, en het vermogen om deze details te verbinden aan het grotere geheel. Ook ben ik nauwkeurig en geordend. Dit hele pallet aan klachten, kenmerken en kwaliteiten beïnvloedt wat ik kan en doe, en speelt daarmee een belangrijke rol in mijn werk als ZZP'er. Het is voortdurend zoeken naar balans tussen wat ik wil, wat ik kan en wat ik langdurig kan.

Structuur

Net als bij het leven met autisme(plus) zijn bij het werken als ZZP'er kracht en kwetsbaarheid twee kanten van dezelfde medaille. Voordelen zijn soms ook nadelen. Voor mij is een voordeel aan het werken als ZZP'er dat ik zelf kan bepalen wat ik doe en wanneer ik dit doe. Dit

geeft inhoudelijke vrijheid, en het geeft ook de regelmogelijkheden die ik nodig heb, wil ik überhaupt kunnen werken met een beperking. De keerzijde van deze vrijheid is dat ik alle structuur in mijn werk en mijn dag zelf moet aanbrengen. Als ZZP'er kan ik niet terugvallen op een externe structuur die er 'vanzelf' is.

Belastbaarheid

In een reguliere baan in loondienst heb je vaak niet de mogelijkheid om rust te nemen als je dat nodig hebt of om extra herstel-, schakel- en ontspanningstijd te nemen. Dat kan ik dan weer wel. Ik heb het nodig om het aantal uren dat ik per dag of per week werk steeds aan te kunnen passen, omdat mijn belastbaarheid steeds wisselt. Ik heb een paar keer geprobeerd in een reguliere baan te werken van 24 of 32 uur per week, maar elke keer raakte ik overspannen

en viel ik na een paar maanden uit. Nu ik als ZZP'er werk en flexibele werkuren heb, houd ik het al een paar jaar vol. Ondertussen is dit de langste 'baan' die ik ooit heb gehad. Maar full-time werken gaat gewoon niet. Soms kan ik af en toe periodes waarin ik (veel) minder uren kan werken, of waarbij alles wat minder lekker loopt door mijn *autismeplus*. Dat geeft niet meteen problemen. Dat komt deels omdat ik onderneem vanuit een Wajonguitkering. En deels door het soort werk dat ik doe. Als tekstschrijver en webredacteur kan ik makkelijk vanuit huis werken.

Wajong

Ik ben begonnen als freelancer vanuit een 'oude' Wajonguitkering (de Wajongregeling vóór 2010). Zonder de Wajong om op terug te kunnen vallen, had ik waarschijnlijk niet

>> lees verder op pagina 18

gedaan wat ik nu doe. De Wajong geeft me een gevoel van veiligheid, het is mijn vangnet. Het geeft ook inkomenszekerheid. Ik betrap me er wel op dat dit remmend kan werken. Ik ben bang dat als het té goed gaat met mijn bedrijf, ik mijn recht op Wajong verlies, en dat wil ik niet. Want hoewel het me nu lukt om (gedeeltelijk) te werken, kan er altijd weer een periode komen dat ik niet of nauwelijks in staat ben om te werken. In mijn leven is het risico van terugval of uitval continu aanwezig.

Ik haal dus steun uit het feit dat ik nog kan terugvallen op de (oude) Wajong. Tegelijk wordt dit gevoel van steun ondermijnd, omdat de overheid steeds opnieuw de Wajongwetgeving aanpast. De Wajongwetgeving is de afgelopen jaren meermaals gewijzigd, zodat er nu meerdere soorten Wajong zijn (oude Wajong, Wajong2010 en Wajong2015), ieder met zijn eigen regels en mogelijkheden. Er is nu wéér nieuwe wetgeving voorgesteld (zie kader), terwijl de invoering van de vorige wijziging (Participatiewet) nog maar kort geleden is. Dat geeft me een gevoel van onzekerheid, omdat de voorgestelde veranderingen voor iemand zoals ik (hoogopgeleid, niet in staat om fulltime te werken) vooral verslechtingen zijn.

Onlogisch

Er zitten ook goede onderdelen in de voorgestelde wetswijziging. Maar ik schrok toen ik las dat de overheid het 'onlogisch' vindt dat iemand met een arbeidsbeperking (Wajonger) meer dan het wettelijk minimumloon (WML) verdient. Dat vind ik dan weer onlogisch. Als deze wetswijziging doorgaat, zou je als Wajonger nooit meer boven het wettelijk minimumloon uitkomen. Dit raakt onder meer hoger opgeleide Wajongers en ondernemers/ZZP'ers, die een hoger uurloon ontvangen en daardoor wel boven het WML uitkomen.

Het lijkt erop alsof de overheid denkt dat, zo gauw iemand in staat is om meer dan het WML te verdienen, hij of zij niet langer een (arbeids) beperking heeft, en daarmee dus niet langer

recht heeft op de Wajong. Ik zie dit anders. Een hoger loon wil niet automatisch zeggen dat je autisme, of andere beperking, verdwenen is!

Te veel verdienen

Bovendien gaat de Wajong, in mijn ogen, over twee aspecten: het geld (de hoogte van je uitkering) en je status als 'arbeidsgehandicapte'. Het geld dat je verdient met werken, wordt verrekend met je uitkering. Als je te veel verdient, krijg je een 'nul-uitkering', de hoogte van de uitkering wordt dan 0 euro. Daar kan ik me iets bij voorstellen, alhoewel de vraag is wanneer je 'te veel' verdient. Wat mij betreft ligt die grens niet bij het wettelijk minimumloon. Een minstens zo belangrijk punt vind ik echter dat je, wanneer je geen recht meer hebt op de Wajong, je ook je status als Wajonger of jonggehandicapte verliest. En daarmee kun je buiten allerlei ondersteuningsregelingen komen te vallen, zoals ondersteuning door een jobcoach of de mogelijkheid om specifieke voorzieningen aan te vragen. Dat je als 'jonggehandicapte' een extra aftrekpost hebt bij de inkomstenbelasting is natuurlijk ook erg fijn! Deze 'heffingskorting voor jonggehandicapten' is meer dan 700 euro. Ook die verlies je, als je niet langer onder de Wajong valt. Ik ben blij met de mogelijkheden die er zijn om werken als ZZP'er te combineren met een (gedeeltelijke) uitkering, wanneer dat nodig is. Maar op het gebied van wet- en regelgeving zou er, in mijn ogen, nog wel wat verbeterd kunnen worden. Voorlopig blijft het nodig om duidelijk te maken, bijvoorbeeld aan de overheid, dat het hebben van capaciteiten (waardoor je complexere en dus beter betaalde taken kunt uitvoeren) en het hebben van beperkingen toch echt samen kunnen gaan.

'Als ik fulltime probeer te werken, moet ik daarna extra lang herstellen'

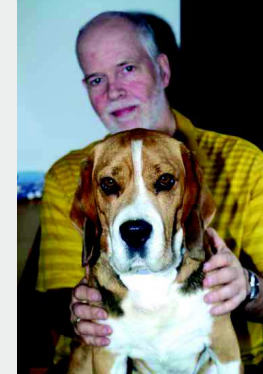
Voorgestelde wetswijzigingen Wajong

Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid wil de Wajongwetgeving aanpassen, al moeten de plannen nog verder worden uitgewerkt. Volgens deze plannen komen diverse bestaande regelingen te vervallen, en worden deze vervangen door één 'geharmoniseerde regeling voor inkomensondersteuning'. Volgens de Landelijke Cliëntenraad zou dit een flinke inkomensachteruitgang kunnen betekenen voor veel Wajongers. Het is nog onduidelijk wat dit voor ZZP'ers precies zou betekenen.

Meer informatie

-
- [Discussiëren over de nieuwe kabinetsplannen met betrekking tot de Wajong kan op het forum van UWV Perspectief: \[perspectief.uwv.nl/forum\]\(http://perspectief.uwv.nl/forum\). Hier vind je ook allerlei links naar meer informatie over dit onderwerp.](#)
- [Marijn Bon schreef het boek *Ondernemen\(d\) met autisme. Inspirerende ondernemersverhalen met praktische tips voor een succesvol bestaan als zelfstandige* \(zie een recensie van dit boek in *Boekenwurm* op pag. 50-51\).](#)
- [Anne van de Beek, ondernemer met autisme, is oprichter en beheerder van de Facebookgroep *Ondernemen met een beperking of chronische ziekte*. Meerdere leden van deze groep hebben eveneens autisme.](#)
- [De NVA ontwikkelt in samenwerking met het UMCG, de Hogeschool Rotterdam en andere partijen het WerkWeb Autisme, een website en zelfmanagementmethode die mensen met autisme helpt bij succesvolle arbeidsparticipatie. Op WerkWeb Autisme komt ook informatie over ondernemen en/of werken als ZZP'er.](#)
- [Website van de auteur van dit artikel: \[karinvandenbosch.nl\]\(http://karinvandenbosch.nl\)](#)

COLUMN

Paul Reukers (1955) kreeg zijn diagnose rond zijn 53e jaar, is al heel lang getrouwd en heeft vijf soorten huisdieren. Tot aan zijn vervroegde pensioen werkte hij als fraudedeskundige kindersmokkel.

Doe mij een frisje

Lief heeft het hartstikke druk. Ze is nog niet (zoals ik wel) met pensioen, maar Z(bijna)ZP-er. Dat 'bijna' wil zeggen dat ik haar af en toe mag helpen, want officieel heb ik toch niks te doen. In haar vakgebied ben ik weliswaar optimaal ongeschold, maar dat is juist goed. Is Lief namelijk eventjes haar vak-kluts kwijt, roept ze mij uit mijn luie stoel om wat met haar mee te denken. Natuurlijk meen ik wat ik dan verkondig. Mijn gelegenheids-cheffin noemt mijn woorden echter 'even totaal wat anders'. Verder vindt ze mijn gedachten over haar arbeid 'verfrissend', en bovendien gaat haar hoofd er weer van open. Lief zou mijn teksten alleen niet zelf willen bedenken, dus is de taakverdeling hier helder. Dat doen wij best goed samen.

Als Lief eens niet betaald bezig is, doen we het trouwens vaak net zo. Staat zij te roeren in de groentesoep, voel ik aandrang om haar te vertellen over de boosaardige haan die mijn vader in de jaren twintig voor zijn vader uit het hok moest vangen. Het leek mij op dat moment wel goed om haar ook eens bij te praten over de sluwere zijde van mijn Pa (het verhaal was me toch niet voor niks te binnen geschoten). Lief schudt op die momenten even als een natte Thijs, zegt 'huh?!', en bedenkt zelf wel een verband tussen de soep en de roofvogel. Of ze laat het zo. Past altijd.

Het is niet iedereen gegeven om verfrissend te zijn. Veel mensen missen de daarvoor noodzakelijke slinger in hun hoofd: ze denken de verkeerde kant op. In mijn betaalde jaren heb ik heel wat diensttopdrachten van de foute kant voorbij zien komen. Daar had ik dan dus niks mee, en zomaar doen wat een ander zegt, is voor mij sowieso een tikkelijge lastig. Bij zoiets krijg ik het warm van mijn eigen gestribbel, en daarvan schiet mijn weerstand weer in de bloei. Niet alleen hou ik er helemaal niet van om 'doelen te bereiken met acceptabele foutenmarges', ik krijg het ook echt niet voor mekaar om te doen wat me gevraagd wordt wanneer iets niet klopt. Je kunt mij dan maar beter laten ondervinden wat goed en wat fout is. Zeker als je dus denkt zonder slinger en je een fris-kleum bent. Het zwenken in mijn denken gaat vanzelf, en maakt dat de wereld van (vooral samen-)werken voor mij niet auti genoeg is. Met al dat efficiënte gedoe mist de wereld een hele hoop, en bij mij werkt dat niet. ●

'Het is niet iedereen gegeven om verfrissend te zijn'